

DOMINO

Compromis nemusí vždy znamenat sprosté slovo, ale když je součástí „obchodu“ to, že se mají zavřít oči nad nespravedlností nebo nad pošlapáním práva, vyvává zpravidla otázkou času, kdy aktéry dohody pošle neviditelná noha trhu. V případě strany, která podpořila vládu, aniž se vláda Michala zastala, začaly mlít mlýny rychle.

„Mně je jedno, že Kvítek ovládá celou policii, protože my držíme celou justici,“ rozpovídala se na jedné nahrávkách vládní poslankyně, které se nelíbilo, že nový prezident Policejního úřadu souhlasil s trestním řízením Dojila. Měla velké oči. Říkali jí Kecí. Pracovala sice pro ni a kolegu Dojila jedna státní zástupkyně u žalobců v Praze, Brno ale v rukou nedržela.

A vůbec. Nešlo ani tak o to, jestli Blondatá Baby měla páky na pět státních žalobců a soudců nebo na deset. Průšvih pro ni byl, že se na světlo boží dostaly naháky o politickém ovládnutí justice, která měla být na konné moci nezávislá. A ještě větší průšvih byl, když plávaly v médiích nahrávky s popisem praktik, jakými lze ovládat lidi nejen v justici.

„Někdo má rád holky, jiný zase vdolky. Chceme-li získat více veřejných zakázek, musíme se zajímat o potřeby lidí. Sledujte je, sledujte jejich děti, manželky. Zjistěte čím jezdí, kam jezdí, proč tam jezdí...“ Podobných výroků sypal ministr Kvítek z rukávu více. Problém nastal, když se sledování přeneslo ze sféry soukromé do sféry veřejné.

Když dva dělají totéž, nemusí to být totéž. Když pohlázel nahrávky Michal, nechtěl vydírat. Kdyby tomu tak bylo, nechodil by za ministrem vnitra a na Úřad vlády s žádostí o pomoc pro zajištění techniky nebo Bezpečnostní služby. Když se ale nahrávky začaly používat s cílem zvítězit ve vnitrostranickém boji, strana ministra Kvítka se začala potápět. A nejen strana.

I vláda začala připomínat potápějící se loď, která při každém druhém manévru naráží na další útes. První narazil ministr pro pořádání konferencí. Přes tože to měl v popisu práce, vůbec nevěděl nic o zakázce na ozvučení sálu za 700 milionů korun. Narazil se mu podařilo přežít díky tomu, že se jeho podpis nikde neobjevil. Hlavní zásada zlodějů: Nepodepisovat.

Ministři strany, která se zapletla se sledováním politiků, již tolik štěstí neměli. Sice také nepodepisovali, ale mluvili. A jiní nahrávali. A ministři letěli. Z vlády Postupně celkem tři a nebyl Garanta z Hradu, nezůstal by ve vládě ani jeden. Když premiér poznal, že nejmenší koaliční partner je ve vyjednáváních slabý jako třikrát převařený čaj, s výměnami neváhal.

Konečně se zdálo, že se důvěra veřejnosti ve vládu posílí. Zdálo se, že největší guruové již vládu opustili.

Opak byl pravdou. Zatím byl venku z vlády jen ten, co dával úplatky nebo půjčky v řádu statisíců. Ministr, který přijímal provize v řádu milionů, ještě ve vládě zůstával. Byl ve vládě na doporučení Garanta, a to za zásluhy o rozvoj vztahů s polostátním gigantem.

Ministr Kočička byl vůbec zářným příkladem premiérovy zásluhové personální politiky. Kočička nebyl ani poslancem, ani funkcionářem strany, kterou ve vládě reprezentoval. Pravdou ale bylo, že reprezentoval určitý politický styl. Obcházení zákonů, vyhýbání se zodpovědnosti. Kočička byl vysmátý, ostatně jako i další ministři z ČEZké republiky.

Jenže všechno má svůj konec. Úsměv mu jednoho dne zmrznul na rtech. Tehdy se jeden zvědavý novinář zeptal, jaký účel měla zvláštní finanční transakce, kdy jedna makléřská firma převedla několik ministrových milionů do zahraniční investiční společnosti. Navíc šlo o sesterskou společnost firmy, které jiný vládní ministr po zpackaném výběrovém řízení převedl stovky milionů z veřejných prostředků. Už se nevrátily...

Nicméně pana ministra Kočičku netřeba jen kritizovat, patří mu také nemalý dík. Český jazyk byl po tiskové konferenci, kde se ministrové zatoulané miliony řešily, obohacen o jeden krásný neologismus. Ministr Kočička tak dlouho hledal vhodné slovo, aby mohl vše přesně vysvětlit, až se mu podařilo, zrudlému námahou, vytvořit slovo vlastní – *odklánění*.

Vysvětlení, že ministr odklonil miliony do daňového ráje, aby si jeho bývalá manželka nežila po rozvodu jako v ráji, mu ale nakonec nepomohlo. Ministr byl

odkloněn. A po něm další. Ten pro změnu spolupracoval s člověkem odsouzeným za daňové úniky.

Když už musel z vlády odejít někdo, kdo chtěl slat peníze na ten účel (ministr Kočička připravoval založení fondu rizikového kapitálu, který měl mít „správu“ kamarád Kmotriga), kmotrů zuřili: „Když jít ten, ať odejde taky tamten.“ Představy některých kmotrů o harmonické vyváženosti mezi více a méně poslušnými ministry ve vládě byly neúspěšné.

A tak musel z vlády odejít i ministr, kterému se dařilo dostat z funkce státního zástupce Ropucha. Ropucha seděl jako žaba na prameni celých deset let na kauze Privatizační banky a hlídal, aby náhodou nebyly stíhány osoby blízké panu prezidentovi.

EPILOG

V roce 2010 nastupovala Nečasova vláda s nálepkami „protikorupční“ a „rozpočtově odpovědná“...

Když jsem v říjnu 2010 žádal Úřad vlády (e-mail byl zaslán paní Nagyové) o zapojení Bezpečnostní informační služby kvůli podezření z korupčního jednání ze strany poradce tehdejšího ministra, neudělal tento úřad pro boj s korupcí nic. S odstupem času se ukázalo, že paní Nagyová měla jiné starosti, potřebovala sledovat jiné osoby než korupční šmejdy a používala k tomu jinou tajnou službu než tu, která má chránit ekonomické zájmy státu.

Kauza, která mě inspirovala k napsání této knížky, vedla k odstoupení prvního ministra Nečasovy vlády. Od té doby uplynuly více než dva roky a odešlo nebo „bylo odejito“ dalších 12 ministrů. Většinou v souvislosti s korupčními aférami. Postupně se ukázalo, že nevyšla ani hra na rozpočtovou odpovědnost. V roce 2012 dosáhly náklady stovky největších (polo) státních institucí a firem na různé konzultační, právní, reklamní, IT a jiné (potenciálně korupční) „služby“ částky přes 65 miliard korun. Mzdové náklady přitom u sledovaného vzorku byly o 12 miliard nižší.

V době dokončení této knihy rezignoval i Petr Nečas. Shodou okolností kvůli „politickému“ obsazování postů v různých státních a polostátních firmách. Právě z těchto firem se často odklání na různé „běžné provozní náklady“ více peněz než na leckterém ministerstvu. Ukázalo se také, jak pravdivá byla slova pana Knetiga o krádežích za bílého dne v Lesích České republiky. Kauza „Nagygate“ byla totiž odstartována v souvislosti s šetřením aktivit panů Rittiga a Janouška právě kolem zakázek státních podniků Lesy ČR a Povodí Vltavy...

Kladu si otázku, jak dlouho by česká veřejnost ještě nechala u „vesla“ Nečasovu vládu, pokud by nebylo uvedené kauzy. Zveřejnění skutečnosti, že odměny paní Nagyové dosáhly 250 000 korun, pochopitelně nemohlo mnoho lidí zvednout z křesla. Možná zjištění Nejvyššího kontrolního úřadu, že si vedoucí pracovníci Lesů ČR kupovali služební vozidla značky Audi, již mohlo vést k projevům nespokojenosti. Co by se ale muselo stát, aby lidé vyšli do ulic, jako např. v Turecku nebo v Brazílii? Výstavba dvou bloků jaderné elektrárny v Praze Libuši za 500 miliard korun?

Výše uvedené prosím neberte tak, že jsem příznivcem pouliční demokracie nebo uličnické defenestrace. Spíš se zamýšlím nad tím, kde má česká společnost hranice tolerance? Co všechno si jako národ necháme líbit? Předražené ceny elektrické energie, aby skupina ČEZ mohla na darech ročně poskytovat 460 milionů korun? Předražené ceny pojistných produktů, aby pojistným zprostředkovatelům a pojišťov-

nám zůstávaly ročně miliardy korun i v době „finanční krize“ nebo povodní? A když nám vadí to, že zkrátka pořád někdo ždímá peníze, nabízí se další otázky:

Jak se bránit?

Co může jednotlivec proti systému udělat?

Koho volit?

Nepřijde po předčasných nebo řádných volbách další zklamání?

Poté, co jsem deset let věřil člověku, z něhož se následně vyklubal pěkný floutek, jsem velmi opatrný v tom, komu projevit důvěru. U politiků prakticky nikdy nehledím na to, co slibují, ale sleduji to, jaký postoj ujal k různým kauzám, k návrhům změn zákonů nebo iniciativám neziskových organizací.

10 zákonů, které považuji za klíčové...

V legislativní oblasti je pro mě důležité, jaké jsou postoje politiků hlavně k těmto zákonům:

Zákon o volbách do Parlamentu, zákon o státní službě, zákon o státním podniku, zákon o majetkovém právu, zákon o znění, zákon o financování politických stran, zákon o obecném referendu, zákon o ochraně spotřebitelů, zákon o svobodném přístupu k informacím, zákon o Nejvyšším kontrolním úřadu, zákon o státním zastupitelství a zákon o ochraně oznamovatelů korupce.

Společenská odpovědnost

Neméně důležité pro mě je, jestli politik, u něhož zvažuji podporu, poskytuje finanční prostředky na některé veřejně prospěšné činnosti nebo se takových aktivit přímo účastní. Zajímám se také o to, jestli je politik nebo kandidát na vstup do politiky ochoten nad rámec toho, co požaduje zákon, zveřejnit své majetkové poměry, zdroje pro financování volební kampaně apod.

Stupnice shody, důvěry a...

Protože volby do Poslanecké sněmovny jsou zatím postavené na krajských volebních obvodech, chci se v každém kraji seznámit s osobnostmi na prvních místech preferovaných uskupení. Bude mě zajímat, jak se shodují v pohledech na potřebné změny, co již v minulosti ve prospěch společnosti udělaly a jaké mají záze-
mí pro budoucí realizaci své vize. Snad se na pomyslné stupnici důvěry 0-10 najde v každém kraji alespoň jedna osobnost, která překročí práh pěti bodů.

Aktivita zdola je důležitá

Možná ve vašem kraji nevíte o nikom, kdo se v politice angažuje a měl by alespoň 50 procent vaší důvěry. Potom je na zvážení, zda nepovzbudit k angažmá

v politice někoho, komu důvěřujete. Dá se očekávat, že alespoň některé strany či hnutí „otevřou“ své kandidátky osobnostem bez politické příslušnosti. Důležité je, aby se lidé poctiví, odpovědní a spolehliví nerozhodli do veřejného života vstoupit, kmotři si budou mnout ruce.

Ochota k oběti

Jestli bude nejen v politice, ale i na úřadech, na státních úřadech či u policie málo poctivých lidí, potom bude v riziku, že je okolí „semele“. Jako ředitel jsem podepsal řadu rozhodnutí, a nemít kolem sebe spolehlivé lidi, určitě by se našla nějaká zásadní chyba, kterou bych přehlédl a která by se mi stala osudnou. Přesvědčím se, že lidé budou snahu rozhodovat nestranně a ve veřejném zájmu. Ale mají se poctiví lidé bát, že udělají chybu? Nebo naopak. Mají jít kupředu i s rizikem, že se stanou obětmi boje za lepší společnost. „Obětí“ bude (věřím) potřeba tím méně, o co více bude ve společnosti obětavých lidí.

Staré strany novému volebnímu systému nenaučís

Jsou funkce, kam může být určitá osoba zvolena pouze dvakrát. Možná by prospělo, kdyby i politické strany mohly do Parlamentu kandidovat pouze dvě volební období za sebou. Předpokládám, že strany, které jsou v Poslanecké sněmovně zastoupeny nyní, nebudou p

liš podporovat posílení prvků přímé demokracie. Pokud tedy preferujete např. odvolatelnost politiků referendem, zkuste prosím zvážit podporu těch, kteří dosud v dolní komoře Parlamentu nesedí.

Just a little bit's enough (Jen trocha stačí...)

Aplikaci textu, který zpívá Pink, si dovedu představit i v politice. Různé agentury, které představují volební průzkumy, nás mohou nepřímo manipulovat k podpoře větších stran a hnutí, a to díky obavě, aby náš hlas „nepropadl“. Ale příspěvek od státu dostává každé uskupení, které při volbách do Sněmovny získá alespoň 1,5%. Přestože nejsem pro „stálé“ příspěvky nebo „mandátové“ příspěvky stranám a hnutím, „volební“ příspěvek může pomoci rozvinout potenciál dosud menšího uskupení.

Jak se nespálit?

Podobně jako při investování není vhodné sázet jen na jednu kartu, i ve volbách by bylo lepší, aby bylo možné dávat třeba tři hlasy různým stranám, hnutím či nezávislým kandidátům. Protože současný volební systém neumožňuje uplatňovat zásadu „nedávej tři vejce do stejného košíku“, je vhodné hledat jiné způsoby, které mohou přispět k omezení rizika zneužití moci.

Máte-li partnera a alespoň jedno dospělé dítě nebo máte-li s přáteli podobný okruh preferovaných kandi-

dátů, řešení je poměrně jednoduché. Možná se po negativní zkušenosti s menší stranou již nechce opět spálit. Myslím, že volit se člověk může učít podobně jako lyžování. Jeden pád nemusí být žádná gédie. Klidně se můžeme „zvednout“ a zkusit další pokus. Jednou se to podaří.

*

Závěrem snad jen pár slov pro ty, kteří opravdu nechtějí mít s politikou nic společného. Pokud vás pálí nějaký problém ve vašem městě nebo kraji nebo je-li nějaké palčivé téma, k němuž máte blízko, zvažte prosím a poň aktivitu v rámci nějakého občanského sdružení nebo jiné skupiny osob. Možná přijde čas, kdy tento „aktivista“, jehož se tolik politiků bojí (a proto se mu vyhýbají), „přitlačí“ ke správnému rozhodnutí i ty, kteří by jinak nic moc pozitivního této zemi nepřinesli.